

Zedinjene države Venecovelske.

Kratek opis njihove ustave.

Spisal dr. Vladimir Pappafava, odvetnik v Zadru.

Pač malokatera država doživeti je morala toliko izprememb ustave s tako velikanskimi in krvavimi homatijami in državljanskimi boji, kakor so to morale zedinjene države Venecovelske v dobi 83 let, katera je v primeri z zgodovino te dežele tako kratka, namreč od leta 1810, v katerem so se Venecovelske države odločile od Španije, do l. 1893., v katerem se je uvedla ustava, s kojo se hočemo baviti.

Po težkih bojih dospela so te države iz suženjstva, traja-jočega več stoletij, konečno do prostosti in samostojnosti, vendar so bile razkosane po strankah in neprestanih državljanskih bojih. Vkljub vsemu temu povzdignila se je mlada republika krepko od početka sedemdesetih let, se je vedno bolj utrjevala in krepila, ter se, neumorno deluje posebno na polji šolstva in nauka, in s tem, da se njena trgovina razcvita, hitro razvija. Vpravičeno je torej upanje, da sme pričakovati dežela, katera je po naravi tako bogato obdarovana, okičena z vsemi krasotami, pod sedanjo ustavo, ako se razvija dalje v enakem tiru, sigurno in cvetočo bodočnost, ako ostane le obvarovana daljnih notranjih nemirov.

Predočimo si, predno se bavimo z ustavo te dežele, na kratko z malo besedami in številkami črtico njenega zgodovinskega razvoja.

Kratka črtica zgodovinskega razvoja.

Dežela našla se je leta 1498. Že leta 1528. zastavil jo je Karol V., vendar jo je Španija l. 1545. zopet pridobila in l. 1550. napravila iz nje španski generalni kapitanat Carácas in je ostala Venecovela kot taka do l. 1810. pod španskim gospodstvom. Naveličana vednega zatiranja, odločila se je Venecovela v tem

Za obnovo

1

Univerzitetne biblioteke

v Ljubljani

podaril društvo "Pravnik"

letu od svoje matice in proglasila dne 4. julija 1811. l. svojo neodvisnost kot Venecovelska konfederacija. Ko jo je Španija še dvakrat (l. 1811. in 1814 l.) zopet osvojila, združila se je sicer po ustavi z dne 17. decembra 1819 z Novo Granado in Kvito v zvezno državo Kolumbijo, vendar se je že l. 1830. zopet odločila in je odtlej samostojna država v obliki republike, razdeljena na več provincij. Dne 20. aprila 1843. l. preustrojila se je ustava z dne 14. septembra 1830. l. in Španija, pripoznala je samostojnost Venecovelske republike po Madriški pogodbi dne 30. marca 1845. l. Po dolgih državljanskih bojih (med unijonisti in pristaši federalizma) dobila je dežela 29. januarja (20 februarja) 1859. l. novo ustavo, kateri je sledila federativna ustava z dne 28. marca 1864. l., po koji se je Venecovela preustrojila v zvezno državo. Sledilo je še več novih ustav (kakor one z leta 1874., 1881. in 1891.) dokler ni ustavodajna skupščina, katera se je skicala dne 1. januarja 1893. l., sprejela dne 12. junija 1893 l. novo ustavo zjedinjenih držav Venecovelskih, koja je stopila v veljavo dne 21. junija 1893. l., in s katero se hočemo pozneje baviti. Le-ta naslanja se, kakor je to naravno, na svoje prednice, smatrati jo je torej kot produkt le-teh in bode, vsaj upati se sme, trajala dlje kakor one. Ustava vsebuje osem poglavij in 162 paragrafov in obravnava tvarino v prav preglednem redu, prednost, s katero se ne morejo ponašati ravno vse ustave.

I. Sostava republike.

Ustava najprej določuje, da države: Andes, Bermudez, Bolivar, Carabobo, Falcon, Lara, Miranda, Zamora in Zulia odslej stvarjajo jeden narod z imenom: Zjedinjene države Venecovelske, pri čemer obdrže imenovane posamične države teritorije in meje, kakor je določil zakon z dne 28. aprila 1856. l., da se pa dosedanji okraj Nirgua priklopi državi Carabobo. Zjedinjene države Venecovelske obsegajo skupaj vse one dežele, katere so l. 1810. stvarjale generalni kapitanat Venecovela. Posameznim državam varuje se pa pravica, da se smejo po dve ali več na podlagi enakih sklepov dotičnih njih zakonodajnih skupščin združiti, da stvarjajo jedno državo, t. j. da nastane iz dveh ali več členov zjedinjenih držav samo jeden člen.

Dalje pridržuje se onim izmed njih, katere so se sicer proglasile po konstituciji z dne 28. marca 1864. l. za samostojne, katere so pa postale po konstituciji z dne 27. aprila 1881. l. zopet odvisni državni deli, da dosežejo, ako prosi za to dve tretjini njih okrajev, zopet svojo neodvisnost, pod uvetom pač, da presega število njih prebivalcev 100 000; one, katere tega števila ne dosežejo, smejo zahtevati, da se priklopijo drugi državi, ako obdrži ona, h kateri so doslej spadale, tudi po njih odločitvi več kakor 100.000 prebivalcev. Posamične države smejo se torej samo v toliko po svoji volji porazstaviti, da se število 100.000 prebivalcev za vsak zvezni člen ne sme skrčiti. Način eventualne odločitve oziroma združitve pridržuje se posebnemu zakonodajstvu.

II. O državljanstvu.

Venecolanec se je ali po rojstvu ali po naturalizaciji (vnarodbi).

Kot Venecolanci po rojstvu štejejo se:

1. vsi rojenci na Venecolanskem ozemlju ne gledé na eventualno narodnost njih starišev;

2. v inozemstvu rojeni otroci domorodnega Venecolanca ali Venecolanke, ako zahtevajo potem, ko so se naselili v Venecoveli pred pristojnim oblastvom, da se je pripozna kot Venecolance;

3. v zakonu, bodisi v inozemstvu, bodisi na morju rojeni otroci Venecolanskega očeta, kateri je v diplomatični službi na potovanju ali prideljen kakemu poslanstvu republike.

Kot naturalizovane Venecolance smatra se pa:

1. one otroke, rojene izven ozemlja republike, Venecolanskega očeta, kateri je postal Venecolanc po naturalizaciji, ali take matere, kadar se le-ti otroci naselijo v republiki in izrazijo svojo voljo, da postanejo Venecolanci;

2. vsi, kateri so se, ali kateri se bodo rodili v jedni špansko-amerikanskih republik ali na španskih Antilah, ako se naselijo na ozemlju republike in izrazijo svojo voljo, da postanejo Venecolanci.

3. tujci,¹⁾ kateri so pridobili v zmislu zakonitih določeb naturalizajsko ali državljansko pismo.

Ako se ne ozira na izjeme, katere določuje sedanja ustava, ima vsak Venecolanec moškega spola volivnost po dopolnem 21. letu.

Na vsem zveznem ozemlju uživajo Venecolanci iste pravice in imajo jednake dolžnosti, kakor pripadnik dotične posamične zvezne države.

Venecolanska vlada ne sme skleniti nobene pogodbe z narodom, kateri ni preje pripoznal tu navedene temelje Venecolanske ustave.

Stališče tujcev.

O tujcih nahaja se tu dalje določba, da uživajo vse pravice, katere pristojajo Venecolancem, da pa ne more vlada, kakor doslej ne smatrati za svojo nalogo, da ustanovi za tujce drugačne naprave, kakor so one, katere so zagotovljene lastnim državljanom za jednake slučaje po ustavi ali zakonih.

Ker je posebno pravno stališče tujcev za ves pravni stan civilizovane dežele značilen, dovoli naj se nam, da se na tem mestu nekoliko obširneje bavimo s to stvarino, čeravno ni bistven del ustave z dne 21. junija 1893. l, in da spregovorimo o stališču tujcev na Venecovelskem nekoliko dalje.

Ko se je Venecovela o svojem času odločila od Kolumbije, prevzela je med dotlej veljavnimi zakoni tudi oni, kateri je prepovedoval, da bi se tujec naselil v deželi kot trgovec, ne da bi imel kreola kot družabnika, popustila se je pa pozneje ta otežujoča določba, tako da se je mogel tudi tujec sam in po svoji volji kot trgovec ustanoviti. Z zakonom z dne 27. maja 1844. l. določilo se je, da morejo tujci, kateri se priselijo na Venecovelsko, pridobiti naturalizacijo, ako izvršujejo kako obrtnijo, katera zagotavlja živež, ali kak drug posel, kateri so moralno neomadeževani in so poleg tega:

1. ali prišli v smislu zakona kot priseljenci v deželo;
2. ali so se vozili šest mesecev na domači vojni ali trgovinski ladiji;
3. ali imajo Venecolanko za ženo in bivajo v deželi;

¹⁾ O pravnem stališču tujcev glej poznejšo razpravo koncem tega poglavja (II.).

4. ali so imeli v deželi jedno leto svoje bivališče;
5. ali morejo dokazati posest nepremičnine, vredne najmanj 1000 pijastrov;
6. ali kateri so končno republiko storili važne usluge.

Ako se je naturalizacija izvršila, ostali so tudi žena in nedoletni otroci z ozirom na moža in očeta naturalizovani, samo da sta morali biti starost in ime zaznamovani v naturalizacijskem pismu. Naturalizovani tujec ima, kakor že omenjeno, iste pravice in dolžnosti, kakor domorodni Venecolanec, stopiti more toraj tudi v javno službo, samo da ne more pridobiti si mesta senatorja ali predsednika; za le-te volijo se, kakor razvidimo tudi še pozneje, samo domorodni Venecolanci.

Tujci, kateri bivajo na ozemlju republike, izključeni so od vojaške službe, ravno tako oproščeni so prisiljenih posojil in vseh mestnih doklad. Smejo pa posedovati nepremičnine in, ako ni pogodbe z njih državo, prosto razpolagati ž njimi po deželnih zakonih.

Ako pridejo v prepir med seboj ali s kreolci, zahtevati smejo, da se razsodi prepir po sodiščih, diplomatično pot nastopiti smejo pa le, ako dokažejo, da se jim je odreklo pravo.

Konzuli in zastopniki domače države otvarjati morajo eventualne oporoke tujcev, na krajih, kjer le-teh ni, store to dotična krajna oblastva.

Tujci uživajo pa vse garancije zakonov, ustave in javnih pogodeb.

Dovoljeno jim je, prosto priti v dežel in zopet je zapustiti, ako ni drugega zadržka; v slučajih vojne priskrbeti si morajo, kakor tudi Venecolanci sami, potni list.

Ako se tujec vmešava v politične zadeve dežele, izgubi ipso facto lastnost kot tak in mora trpeti konsekvencije; ravno tako kaznuje se po deželnih zakonih, ako ruje proti vladi, ravno tako kakor vsak Venecolanec.

Meseca februvarija 1849. l. sklenila je vlada, da so izključene od naseljevanja one osebe, katere pripadajo kakemu redu; ni hotela namreč biti sokriva nesreč, katere morejo napraviti taki redi.

Da, pozneje prepovedala se je sploh naselitev verskih redov v Venecoveli in je še dandanes prepovedana; samostani pozaprli

so se leta 1874. Vendar se ne sme misliti, da je prebivalstvo napram inozemcem fanatično, ravno nasprotno.

Samo ob državnih praznikih in ob praznikih njih domovine smejo inozemci razobešati in razpenjati svojo domačo zastavo.

Poseben dekret z dne 6. marca 1854. l. določuje, da nima noben tujec pravice, da bi zahteval od vlade odškodnino za poškodovanja, katera je za časa političnih nemirov na njeno korist imel, ako niso ta poškodovanja povzročila pravno obstoječa oblastva.

Po code civil uživajo inozemci v republiki iste državljsanske pravice, kakor Venecolanci, ne oziraje se seveda na že obstoječe izjemne določbe in na one izjeme, katere se še le ustanove. To pa ne ovira, da se uporabljajo tuji zakoni, nanašajoči se na osebni stan, v slučajih, katere določuje mednarodno zasebno pravo (§ 17.). Inozemka, katera se omoži z Venecolancem, ima, dokler traja ta njen zakon, po §-u 18. iste državljsanske pravice, kakor Venecolanci sami. Ako se pa nasprotno (§ 19) Venecolanka omoži z inozemcem, velja, ako po zakonu pridobi moževo državljanstvo, za dobo svojega zakona gledé pravic Venecolanskih kot inozemka.

Za nepremičnine veljajo po §-u 8. navedenega code civil tudi v slučajih, da so lastne inozemcem, domači zakoni. Isto velja za pravna dejanja med živimi in za naredbe poslednje volje.

Ako se hoče inozemec oženiti v republiki, dokazati mora pred sodnikom prve instancije po zapriseženi svedočbi dveh ali treh pravnoveljavnih prič, da je samec ali udovec in doprinesti dalje po certifikatu dotičnega diplomatičnega ali konzularnega agenta ali po poverjeni izjavi pristojnega oblastva svoje domovine, da po zakonih, veljavnih zanj, nameravane poroke ne ovirajo nobeni zadržki (§ 127.).

Zakon, kateri se je sklenil v inozemstvu, po tam veljavnih določbah, velja tudi kot pravoveljavnen v Venecoveli.

Civilna poroka (uvedena l. 1873.) vrši se po kontrahentih določenega dne javno vpričo predsednika mestnega sveta, njegovega tajnika in svedokov.

Poročna listina imeti mora sledečo vsebino: 1. ime, priimek, stan, starost, rojstni kraj in bivališče obeh poročencev;

2. imena in priimke, stan in bivališče obojestranskih starišev; 3. izjavo kontrahentov, da hočeta stopiti v zakon in 4. imena in priimke, stan, starost in bivališče svedokov.

Cerkvena poroka vršiti se sme še le, ako se je preje vršila civilna poroka.

Sklepanje zakona pred konzulom ali poslanci ni dopustno in ni pravoveljavno.

Določevati pravice in dolžnosti inozemcev, kateri ne bivajo v Venecoveli, je po §-u 12. ustave z dne 21. junija 1893. l. naloga dotičnih posebnih zakonov.

III. Razmerje med posamičnimi državami in zvezo.

Zvezne države republike, kot politična jednota, so avtonomne in druga drugi enakopravna. Napram zvezni vladi so zavezane v svojih lastnih posameznih ustavah, katere morajo sprejeti po principih zveze, pripoznati avtonomijo republike na ekonomičnem in administrativnem polji. Ne smejo odstopati dele svojega ozemlja, ne smejo na noben način iskati pomoči pri tuji državi, tudi ne stopiti s kako tujo državo v politično razmerje. Tudi same med seboj zvezati se, ali sklepati s kako drugo državo zvezo, je prepovedano, kakor tudi, da bi se kedaj odločile od Venecovele. Da se ustanovi federativno ozemlje, odstopiti mora vsaka posamezna država zvezi neobljudeno zemljo (des-poblado) v obsegu najmanj 100 km^2 , da se sezida na tem ozemlju glavno zvezno mesto (provizorno ostalo je Caracas). Dalje se morajo federativni vladi odstopiti prostori, potrebni za sezidanje trdnjav, magacinov in drugih upravnih poslopij, tudi se mora zvezni vladi privoliti prosto upravo teritorij Colon in Amazonas. Vse zakonodajstvo na polju pomorskega in obrežnega plovstva pridržano je federativni vladi, istotako javne ceste (ako vodijo skozi več držav ali so na meji letih, oziroma če leže na federativnem ozemlju). Dalje smejo posamezne države pobirati plovstvene davščine samo na umetnih povodnih potih in se morajo strogo ravnati po določenih, katera določuje ustava o njih pravici do obdačevanja blaga. Uprava rudnikov, solnikov in ledin (terrenos baldios) pristojna zvezni vladi. Posestva, vtrdbene naprave itd. države spoštovati se mora kot take in izvrševati konstitucijo, federativne zakone, kakor tudi dekrete in ukaze, katere

izdajajo federativna oblastva v mejah svojega področja. Sodništvo organizovati morajo posamezne države, imeti morajo pa jednotno zakonodajstvo gledé civilnega, trgovinskega in kazenskega prava, kakor tudi gledé civilno in kazensko pravnega reda. Po svoji zakonodajni skupščini predložiti mora vsaka država kongresu zaznamek sedmorice, iz katere naj se volijo titularni člani in njih namestniki za zvezni višji svet, in voliti člene kasacijskega sodišča, o čemer bomo še kasneje obširneje govorili. Rzsodbam kasacijskega sodišča, kot najvišjega sodišča držav, morajo se le-te pokoriti. V svojih dotičnih ustavah dovoljevati morajo zvezne države izročitev in vpeljati direktno, tajno volilno pravico kot merodajno pri volitvah. Ravno tako skrbeti morajo, da se vpelje splošna dolžnost v šolo hoditi in da se daje neodplatni pouk in sicer prvi pouk (ljudskošolski), kakor tudi umetnostni in obrtni pouk; federativnim oblastvom pridržuje se pa pravica, da izdajo zakon, kateri urejuje javni ljudskošolski pouk. V mirovnem času dati mora vsaka država, da se sestavi zvezna vojska, kontingent, katerega visokost kongres vsako leto določuje, ne sme pa dovoljevati, da bi se nabirali vojaki na njenem ozemlju. Izključeno in prepovedano je po ustavi vojskovanje zveznih držav med seboj, pokoriti se morajo v medsebojnih prepirih rzsodbam zveznega višjega sveta in tudi pripoznati, da je le-ta pristojen razsojevati, kadar bi najvišja izvršujoča oblastva kake zvezne države zakrivila veleizdajo ali prelomila zvezno ustavo ali zakone. Zvezni dohodki, kateri se razdeljujejo vsakih pet let med posamezne države po razmerji njih prebivalstva, so carine in preseški rudnikov, solnikov in ledin, katere opravlja, kakor že omenjeno federativna vlada. Ako zahteva to vdeležena država, prepovedati se mora bivanje na lastnem ozemlju političnemu beguncu. Posamezne države imajo pa ravno tako malo pravico kovati denar in izdajati papirnati denar, kakor nimajo pravice, da bi dopuščale drugo plačilno sredstvo, kakor zlate in sreberne novce.

To so v velikih potezah določbe, katere urejajo razmerje posameznih zveznih držav med seboj in napram zvezi in na katerih sloni vsa daljna sestava uprave, kakor jo hočemo čitatelju predočiti od V. poglavja dalje.

IV. Pravice Venecolancev.

V naslednjem poglavju (IV., §-i 14.—17.) najdemo pravice Venecolancev, za katere garantuje zveza in katere se, kakor določuje to § 17. izrecno, ne smejo odpraviti ali skržiti po nobenem sledečem zakonu; vsaki zakon, kateri bi na to meril, je brez veljave, kot nasprotujoč ustavi.

Da, vsakdo, kateri izda ukaz ali dekret, ki krši garantovane pravice Venecolancev, vsakdo, kateri ukaže, da se izvrši, ali pa sam izvrši, kaznuje se po zakonu in vsak posamezen državljan ima pravico proti krivcu vložiti zatožbo, pravica, katera ugasne še le čez pet let po storjenem dejanji. Vsaka posamezna država dovoliti sme svojim državljanom, oziroma prebivalcem tudi še večje in daljše pravice, kakor so one, katere so zagotovljene po ustavi državljanom vseh zveznih držav. Le-te so dovolj važne, da je navedemo posamič. Država namreč zagotavlja Venecolancem:

1. nedotakljivost življenja (t. j. smrtna kazen je odpravljena),
2. lastninsko pravico¹⁾ (seveda plačevati se mora vpeljane davke in ima država pravico do razlastitve v javnem interesu, proti dolžnosti plačati primerno odškodnino),
3. nedotakljivost zasebnega dopisovanja, t. j. velja pisemska tajnost,
4. nedotakljivost stanovanja (ako se ne gre zato, da se zabrani izvršitev zločina),
5. osebno prostost, t. j. prepovedano je imeti sužnje,
6. prostost potovati brez potnega lista in menjavati bivališče,
7. obrtno prostost in dosledno posest iznajdeb in tovarniških izdelkov,
8. društveno in sšodno pravico (bodisi na javnih ali zasebnih krajih, toda neoboroženo),
9. peticijsko pravico,
10. volilno pravico (pač velja pa za to starostna meja 21. leta),
11. svobodo pouka,
12. svobodo vere,

¹⁾ O duševni lastnini govorimo pozneje povodom razprave o tiskovni svobodi.

13. osebno varnost (radi dolgov se ne sme nihče zapirati, ako dolg ni nastal vsled kaznivega dejanja; začetnik kaznivega dejanja ne sme se postaviti pred posebno sodišče; nihče se ne sme dati v zapor brez sodniškega ukaza; nihče ne sme se kaznovati s kaznijo na prostosti presegajočo 10 let; odpravljene so tudi vse sramotilne kazni),

14. jednakost pred zakonom (plemiški pridevek in druga dedna častna imenovanja se ne smejo odvzeti),

15. svobodo govora in tiska.

Ravno to pravico, t. j. pravico svobodnega tiska, našteli smo med pravicami, katere garantuje ustava, na zadnjem mestu, akoravno spada morda med najprve, to pa radi tega, da se nekoliko dlje bavimo ž njo in da obširneje obrazložimo to važno materijo, ter hočemo združiti ž njo, ker je tesno zvezana s tem predmetom, kratko navedbo najvažnejših določeb o duševni lastnini.

Tiskovni zakoni in duševna lastnina.

Zakonodajstvo Venecovelsko, tičoče se tiska, izpreminjalo se je najrazličneje, ravnaoč se po političnih namenih in smotrih vsakokratne vlade. Določbe, katere so danes v veljavi, sklenile so se v parlamentni sesiji l. 1894.

Politična ustava Venecovelska garantuje, kakor smo preje omenili, absolutno svobodo izraževanja misli v besedi in tisku; v slučajih obrekovanja in razžaljenja obrniti se more napadaneec do sodišč, vendar obtoženec se ne sme dejati v preventivni zapor.

Le-to navedeno garancijo urejuje zakon sledeče:

Kot tiskovina ali tiskovni izdelek smatra se vsako delo, po katerem se misel izrazuje potom pravega tiska (t. j. s tiskovnim strojem), potom litografije, fotografije ali potom katerega koli drugega mehaničnega izdelovanja na papir ali katero koli drugo tvarino.

Tiskovine (impresos) razdeljujejo se na: knjige, brošure (folletos), razposlane liste, plakate in perijodične časnike. Kot tiskovine smatra se pa, ako se je da v obtek, tudi: risarije, litografije, vrezki, odtiski, spominski novci ali svetinje, znaki ali podobe, vinjete ali nadpisi itd.

„Knjiga“ imenuje se tiskovni izdelek, kateri obsega, ne da bi izhajal perijodično, 150 strani.

Z izrazom „brošura“ razumeva se tiskovina, katera ne izhaja perijodično, in katera ima več kakor 10, pa manj kakor 150 strani.

„Razposlani list“ (hoja suelta) imenuje se tiskovni izdelek, obsegajoč manj kakor 10 strani, kateri ne izhaja perijodično.

„Plakat“ je tiskovina, namenjena, da se nalepi na javnih prostorih ali razdeli (iz roke v roko).

Perijodični časnik“ konečno je tiskovni izdelek, kateri izhaja s stalnim naslovom v daljših ali krajših dobah, vendar ta doba ne sme presegati 90 dnij.

Tiskovina smatra se objavljena, kakor hitro se da v obtek ali nalepi izvan tiskarne.

Da se objavi knjiga ali brošura treba samo, da se na koncu navede ime tiskarne (Pré de Imprenta), ne oziraje se seveda na obstoječa določila o duševni lastnini ¹⁾

Razposlani listi in plakati navajati morajo sicer na koncu tudi ime tiskarne, razven tega mora pa avtor predložiti še najvišjemu političnemu oblastvu dotičnega kraja pismeno in poverjeno izjavo, katera mora obsezati njegovo ime, priimek, bivališče in zatrdilo, da uživa politične in državljanske pravice. Te izjave pa ni treba, ako se peča tiskovina s predmetom znanosti, industrije, umetnosti ali tehnike

Da se ustanovi perijodični časnik vložiti se mora pri oblastvu poverjeno, pismeno objavo avtorjevo, katera mora obsezati njegovo ime, njegov priimek, njegovo bivališče, ime časnika in ceno, ime, priimek in bivališče urednikovo ali voditeljevo, dneve, katere bode izhajal, tipografično delavnico, v kateri se bode tiskal in konečno zatrdilo, da uživajo vse imenovane osebe državljanske in politične pravice.

Ako se prekršijo ta določila, postopati mora oblastvo proti voditelju in, če tega ni, proti lastniku, ne da bi se s tem odpravila odgovornost drugih oseb.

Ako se navedena objava ni vložila, zapade prestopnik globi 100 do 500 frs. (Bolivares) in se časnik zapleni.

¹⁾ O koji pozneje obširneje.

Da se je tiskovina nedopustno v obtek spravila, smatra se tedaj, ako tiskovina na koncu sploh ne navaja imena tiskarne (pré de imprenta) ali ga navaja apokrifno (t. j. lažnjivo) ali kadar je omenjena objava navajala kaj lažnjivega.

Vsake številke predložiti se morajo krajevnemu oblastvu dva eksemplara, sicer zapade prestopnik globi 50 frs. (Bolivares). Tuji ne smejo pisariti o politiki. Prvi prestopnik kaznuje se z globo 100 do 1000 frs. (Bolivares), drugi s podvojeno globo, tretji s prognanstvom.

Poslovni voditelj vsakega časnika zavezan je brezplačno ponatisniti opravičbe, katere vpošiljajo javni uradniki v svojo lastno obrambo, ako se jih je napadlo. Isto pravico imajo zasebniki, kateri so se v časniku imenovali, toda opravičba, katera se mora brezplačno ponatisniti, ne sme presegati dvakrat toliko tiskovnih vrstic, kakor je obsegal napad; ako se to vendar-le zgodi plačati se mora večji obseg. Ako se poslovni voditelj brani sprejeti odgovor, zapade globi. Ravno kar navedeno pravico imajo pa tudi najbližji sorodniki napadenca (iz lahko umljivih razlogov; da navedemo samo jednega, napadenec je morda bolan ali že mrtev).

Ne smejo se pa objavljati razprave kriminalnega postopanja statu summario, kakor tudi ne zasebne razprave in seje sodišč; ako se prestopi to prepoved, zapade se globi.

Smatra se tudi za napad na sodniško zmožnost, ako se diskutujejo po časnikih posamezne točke učina, o katerem ima razsojevati sodnik, predno je izišla odločba.

Tiskovni pregreški kaznujejo se po zakonih veljavnih za kriminalno postopanje.

Ako je napadenec javni uradnik, domačin ali inozemec, je naloga ministrova, da se ukrene, kar se vidi potrebno.¹⁾

Konec prihodnjič.

¹⁾ Za to, kar sem tu navedel, zahvaliti imam ljubeznivost znanega dra. Caracciolo Parra, sedaj rektor magnifikus vseučilišča v Andesu in predsednik akademije pravnih znanosti v Meridi.

